

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA
FORSKNINGSETISKA
DELEGATIONEN

Tutkimuseettinen neuvottelukunta

Toimintakertomus | 2012

www.tenk.fi

Tutkimuseettinen neuvottelukunta TENK

Toimintakertomus | 2012

1 NEUVOTTELUKUNNAN KOKOONPANO JA KOKOUKSET

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) on opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) asettama asiantuntijaelin, joka käsittelee tutkimukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä. Sen tehtävänä on erityisesti edistää hyvää tieteellistä käytäntöä ja ennaltaehkäistä tutkimusvilppiä (Asetus tutkimuseettisestä neuvottelukunnasta 1347/1991). OKM asetti TENKin jäsenet kolmivuotiskaudeksi 1.2.2010–31.1.2013.

Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimi kansleri, professori **Krista Varantola** Tampereen yliopistosta ja varapuheenjohtajana professori **Veikko Launis** Turun yliopistosta. Neuvottelukuntaan kuului lisäksi kahdeksan muuta jäsentä:

- Professori **Markku Helin** (Turun yliopisto),
- johtaja **Arja Kallio** (Suomen Akatemia),
- professori **Riitta Keiski** (Oulun yliopisto),
- yliopettaja **Irma Mikkonen** (Savonia-ammattikorkeakoulu),
- neuvotteleva virkamies **Tuula Pehu** (maa- ja metsätalousministeriö),

- tutkimusprofessori **Jussi Simpura** (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos),
- lakiasianjohtaja **Ari Suomela** (Tekes) ja
- professori **Pirkko Walden** (Åbo Akademi).

Neuvottelukunta kokoontui toimintakertomuskaudella yhteensä kahdeksan kertaa. Osa kokouksista pidettiin Tieteiden talossa (Kirkkokatu 6, Helsinki). Yksi kokous pidettiin sähköpostikokouksena. Lokakuun kokous pidettiin Oulun yliopistolla.

Neuvottelukunnan sihteerinä toimii TENKin pääsihteeri, dosentti **Sanna Kaisa Spoof**. Neuvottelukunnan avustajana toimi FM **Anna Rauhala**. Määräaikaisessa viestintäsuunnittelijan tehtävässä toimi 1.2. alkaen VTM **Sanna Jäppinen**. HuK **Iina Koskinen** toimi syksyllä 2012 sekä avustajan sijaisena että osa-aikaisena projektisihteerinä.

TENKin sihteeristö toimii Tieteellisten seurain valtuuskunnan (TSV) yhteydessä Helsingissä. Vuonna 2012 TENKin toimisto sijaitsi osoitteessa Mariankatu 7 C 1. Loppuvuonna valmisteltiin muuttoa osoitteeseen Snellmaninkatu 13.

2 JUHLAVUODEN TAPAHTUMAT SEKÄ ENNALTAEHKÄISEVÄ TOIMINTA JA KOULUTUS

TSV:n yhteydessä toimivat neuvottelukunnat TENK ja tiedonjulkistamisen neuvottelukunta (TJNK) juhlistivat toimintansa tasavuosia vuonna 2012: TJNK aloitti toimintansa vuonna 1972, ja vuonna 1991 asetetun TENKin toiminta käynnistyi vuonna 1992.

Juhlavuosi alkoi TENKin 20-vuotisjuhlalla ja juhlakokouksella Säätytalolla 1. helmikuuta. Iltajuhlan vieraat toivotti tervetulleiksi puheenjohtaja Krista Varantola. Opetus- ja kulttuuriministeriön tervehdyksen juhlassa esitti johtaja **Anita Lehikoinen**. Juhlapuhujana oli neuvottelukunnan edellinen puheenjohtaja, Biokeskus Suomen johtaja **Eero Vuorio**. TENKin ensimmäinen puheenjohtaja kansleri emeritus **Keijo Paurio** muisteli TENKin alkuvuosien tapahtumia. Juhlissa oli läsnä nykyisiä ja entisiä TENKin jäseniä ja toimihenkilöitä sekä OKM:n vastuuvirkamiehiä ja TSV:n, korkeakoulujen, tutkimusorganisaatioiden ja rahoittajien edustajia, yhteensä 42 henkilöä.

Neuvottelukuntien yhteinen *Supporting Solid Science* -juhla-seminaari järjestettiin 11.–12.9. Tieteiden talolla. Vastuullista tutkimustoimintaa ja tiedeviestintää käsitellyt kansainvälinen seminaari keräsi molempina päivinä salin täyteen. Seminaaria edelsi 10.–11.9. TENK:n järjestämä Enrion eli eurooppalaisten tutkimuseetiikan alan organisaatioiden verkoston kokous, jonka jäsenet osallistuivat myös seminaariin. Jälkimmäisenä päivänä seminaari oli yhdistetty tiedonjulkistamisen valtionpalkintojen jakotilaisuuteen. Lisäksi ulkomaisille vieraille järjestettiin retki Tuusulan Rantatielle.

Seminaarin puhujina olivat muun muassa emeritusprofessori ja tutkimuseetiikan asiantuntija **Nicholas Steneck** Yhdysvalloista, *Research Policy* -julkaisun toimittaja **Ben Martin** Britanniaista, Pulitzer-palkittu tiedetoimittaja **Deborah Blum** Yhdysvalloista, Suomen Akatemian tutkimuksesta vastaava ylijohtaja **Marja Makarow** sekä Suomen Akatemian hallituksen puheenjohtaja, professori **Arto Mustajoki**. Seminaarin puheenjohtajina toimivat neuvottelukuntien puheenjohtajat, TENKin Krista Varantola ja TJNK:n **Risto Nieminen**.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan jäsenet 20-vuotisjuhlakokouksessaan Säätytalolla 1.2.2012. Eturivissä vasemmalta puheenjohtaja Krista Varantola ja pääsihteeri Sanna Kaisa Spoof. Toisessa rivissä Arja Kallio, varapuheenjohtaja Veikko Launis, Pirkko Walden ja Irma Mikkonen. Takarivissä Jussi Simpura, Riitta Keiski, Ari Suomela ja Markku Helin. Kuvasta puuttuu Tuula Pehu. Kuva: Jari Loisa.

Supporting Solid Science -seminaarin panelistit, Sussexin yliopiston professori Ben Martin, ENRIOn puheenjohtaja Nicole Föger, Arkistolaitoksen pääjohtaja Jussi Nuorteva ja Michiganin yliopiston professori Nicholas Steneck Tieteiden talolla 11.9.2012.

Opetusministeri Jukka Gustafsson julkisti uuden HTK -ohjeen *Etiikan päivä* -seminaarissa 14.11.2012.

TENKin edustajat osallistuivat TJNK:n 40-vuotispäivään 15. marraskuuta tiedekeskus Heurekassa.

Juhlavuotensa merkittävämpänä toimenpiteenä neuvottelukunta sai päätökseen kansallisen tutkimuseettisen Hyvä tieteellinen käytäntö –ohjeen uudistustyön. (*Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012.*) Ohjeistuksen valmisteli neuvottelukunnalle työryhmä, johon kuuluivat puheenjohtajana Krista Varantola ja jäseninä Markku Helin, Veikko Launis ja Sanna Kaisa Spoof. Työryhmän sihteeriksi pyydettiin viestintäsuunnittelija Sanna Jäppinen. Ohjelunonkseen saatiin tiedeyhteisöltä yhteensä 51 lausuntoa.

Verrattuna vuoden 2002 HTK-ohjeeseen uuden ohjeen rakenne ja perusta pysyivät muuttumattomina. Uudessa ohjeessa otetaan kuitenkin korostuneemmin huomioon yksittäisen tutkijan eri roolit ja mahdolliset esteellisyudet, tutkimusryhmien ja yhteisprojektien haasteet sekä työnantajatahon oikeudet ja velvollisuudet. Ohjeessa luetellaan esimerkkejä myös uusista, niin sanotuista harmaan alueen vastuuttomista käytännöistä. HTK-loukkausepäilyjen tutkintaprosessia täsmennettiin.

Uusi HTK-ohjeistus hyväksyttiin TENKin kokouksessa 24.10.2012. TENK laati siirtymäsäännökset, joita noudatetaan siirryttäessä vuoden 2002 HTK-ohjeesta uuteen. Ohjeen tekstit käännettiin englanniksi ja ruotsiksi ja taittotyö aloitettiin. Opetusministeri **Jukka Gustafsson** julkisti HTK 2012 -ohjeen 14.11.2012 TENKin järjestämässä *Etiikan päivä* -seminaarissa. Kuulijoita oli paikalla 95.

Neuvottelukunta sai valmiiksi myös tutkijoille tarkoitetun, tutkimuseettiset näkökulmat huomioon ottavan ansioluettelomallin yhdessä Suomen yliopistot UNIFI ry:n, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n ja Suomen Akatemian kanssa. Ansioluettelon työstäneen työryhmän

puheenjohtajana toimi TENKin jäsen Riitta Keiski ja varapuheenjohtajana pääsihteeri Sanna Kaisa Spoof. Tiedeyhteisöä kuultiin laajasti mallia laadittaessa. Malli julkistettiin samassa tilaisuudessa HTK-ohjeen kanssa. Omien ansioiden paisuttelu ansioluettelossa ja muissa hakuasiakirjoissa kirjattiin HTK-ohjeeseen vastuuttomiin käytäntöihin. Tutkijan malliansioluettelo löytyy TENKin verkkosivuilta myös ruotsiksi ja englanniksi.

Neuvottelukunnan vuonna 2009 laatimaan *Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakoarvioinnin järjestämiseksi* -ehdotukseen oli sitoutunut vuoden 2012 loppuun mennessä yhteensä 56 yliopistoa, ammattikorkeakoulua ja tutkimuslaitosta. TENK ryhtyi johdonmukaisesti koordinoimaan tätä ns. ihmistieteiden alan tutkimuksen eettistä ennakoarviointia ja arviointeja toteuttavien alueellisten ja organisaatiokohtaisten eettisten toimikuntien verkostoitumista. Tätä tarkoitusta varten se nimitti ensimmäisen ihmistieteiden eettisen ennakoarvioinnin (IEEA) seurantatyöryhmän kaksivuotiskaudeksi. Työryhmän puheenjohtajana toimii professori **Risto Turunen** Itä-Suomen yliopistosta ja varapuheenjohtajana kehittämispäällikkö **Arja Kuula** Yhteiskuntatieteellisestä tietoaarkistosta. Muiksi jäseniksi valittiin TENKin jäsenet Irma Mikkonen ja Jussi Simpura. TENKin pääsihteeri ja avustaja hoitivat työryhmän sihteerin tehtävät ja muut käytännön asiat. Työryhmä ryhtyi keräämään ennakoarviointiläusuntoihin liittyvää tilastotietoa. Tätä varten laadittiin sähköinen kysely eettisille toimikunnille niiden vuoden 2012 toiminnasta.

HTK-ohjeen uudistamistyön lisäksi neuvottelukunnan toiminta painottui vuonna 2012 erilaisiin kansallisiin ja kansainvälisiin asiantuntijatehtäviin ja verkostoitumiseen tutkimuseettisen toimintakulttuurin parantamiseksi. Tutkijoiden ja opiskelijoiden neuvontaa ja muuta ennaltaehkäisevää työtä jatkettiin

TENK järjesti yhdessä valtakunnallisen lääketieteellisen tutkimuseettisen toimikunnan TUKIJAn kanssa Eettisen ennakkoarvioinnin teemaseminaarin 20.3. lääketieteellisen ja ei-lääketieteellisen tutkimuksen eettisestä arvioinnista ja toimikuntien alueellisesta yhteistyöstä. Tilaisuus oli tarkoitettu erityisesti tutkimusorganisaatioiden ja korkeakoulujen eettisille toimikunnille ja tutkimushallinnon asiantuntijoille. Marraskuisen *Etiikan päivän* teemana olivat TENKin tutkimuseettiset ohjeistukset. Seminaarien ohjelmat ovat LIITTEESÄ 4. Kaikkien seminaarin esityksiä on julkaistu TENKin kotisivuilla, osoitteessa www.tenk.fi/ennakkoarviointi/.

TENK kutsui 27.9. koolle tutkimusorganisaatioiden juristeja keskustelemaan HTK-prosessiin ja muihin tutkimuseettisiin kysymyksiin liittyvistä julkisuuskysymyksistä. Asiantuntijana tilaisuudessa oli professori **Olli Mäenpää** Helsingin yliopistosta.

TENK ja TJNK tilasivat Helsingin yliopiston Koulutus- ja kehittämisskeskus Palmenialta yhteisen selvityksen siitä, miten tutkimuseetiikan ja tiedeviestinnän koulutus on järjestetty yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa. Tämän koulutus-tarvekyselyn tulokset saatiin vuoden 2013 puolella.

TENK sai tutkimuseetiikan alaan liittyviä koulutuspyyntöjä korkeakouluilta ja muilta tutkimusorganisaatioilta. TENKin puheenjohtaja, eräät jäsenet ja pääsihteeri toimivat tutkimuseetiikan kouluttajina eri puolilla Suomea (LIITE 1). Lisäksi annettiin neuvontaa hyvän tieteellisen käytännön sisällöstä ja HTK-loukkausten selvittämismekanismeista eri tahoille.

3 HYVÄN TIETEELLISEN KÄYTÄNNÖN LOUKKAUSEPÄILYJEN KÄSITTELEMINEN

TENKille ilmoitetut HTK-loukkausepäilyt ja todetut loukkaukset

Vuonna 2012 Suomen yliopistot, ammattikorkeakoulut ja muut HTK-ohjeeseen sitoutuneet tutkimusorganisaatiot ilmoittivat TENKille yhteensä kahdeksasta uudesta hyvän

tieteellisen käytännön loukkausepäilystä. Epäilyt selvitetiin siinä organisaatiossa, missä epäilyn alainen tutkimus oli tekeillä tai tehty. Kahden uuden HTK-loukkausepäilyn käsittely jatkui vuoden 2013 puolelle.

TENKille saapuneiden ilmoitusten mukaan vuoden 2012 aikana tutkimusorganisaatioissa saatiin päätökseen yhteensä kymmenen HTK-tutkintaa, joista osa oli käynnistynyt vuoden 2011 puolella. Näistä kymmenestä tutkitusta tapauksesta viidessä ei HTK-loukkausta todettu. Näistä kolmessa oli ollut kyse plagiointiepäilyistä ja muissa tutkimusluvan tarpeellisuudesta tai sepittämisepäilyistä. Sen sijaan viidessä tutkitussa tapauksessa todettiin hyvän tieteellisen käytännön loukkaus, nimittäin piittaamattomuus hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Näiden anonymisoidut tapauslyhennelmät alla.

Tutkimusorganisaatioissa todetut HTK-loukkaukset

Tapaus 1: Muiden tutkijoiden vähättely julkaisussa

Yliopistossa x tutkittu ja todettu **piittaamattomuus hyvästä tieteellisestä käytännöstä** liittyi kirjoittajuuskiistaan. Kyseessä oli yliopisto x:n laboratorion johtajan, lääketieteen professori a:n toimet hänen laboratoriossaan toimineen tutkimusryhmän työn pohjalta laaditun käsikirjoituksen julkaistavaksi saattamisessa ja erityisesti tutkija b:n tekijyys kyseisessä yhteisartikkelissa. Epäilyn mukaan professori a, joka oli siirtynyt yliopiston y palvelukseen, oli lähettänyt yliopistossa x toimineen tutkimusryhmän tuloksia julkaistavaksi kansainvälisessä julkaisusarjassa ilman, että tämän tutkimusryhmän jäsenet olivat tietoisia asiasta. Tutkija b:n nimi oli poistettu kirjoittajien nimien joukosta, ja professori a:n nimi oli vaihdettu tekijälistan ensimmäiseksi. Professori a:n näkemyksen mukaan tutkija b:n tieteellinen panos julkaistuihin tutkimukseen nähden oli ollut vähäinen ja rutiniiluontoinen. Yliopisto x:ssa suoritettuna varsinaisen HTK-tutkinnan perusteella päätettiin, että professori a oli syyllistynyt muiden tutkijoiden vähättelynä ilmenevään **piittaamattomuuteen hyvästä tieteellisestä käytännöstä** jättämällä tutkija b:n nimen pois artikkelin kirjoittajietiedoista.

TENKILLE ILMOITETUT HTK-LOUKKAUSEPÄILYT JA TODETUT HTK-LOUKKAUKSET, LKM	2012	2011	2010
Tutkimusorganisaatioiden viralliset ilmoitukset uusista HTK-loukkausepäilyistä TENKille	8	13	7
Tutkimusorganisaatioissa vuoden aikana päätökseen saadut HTK-prosessit, joissa HTK-loukkaus (vilppi tai piittaamattomuus hyvästä tieteellisestä käytännöstä) todettiin*	5	3	2
Tutkimusorganisaatioissa vuoden aikana päätökseen saadut HTK-prosessit, joissa ei todettu HTK-loukkausta*	5	9	5
TENKille ilmoitetuista epäilyistä HTK-tutkinta kesken 31.12.	2	3	1

* Luvussa mukana myös ennen ko. vuotta ilmoitettuja tapauksia, jotka on saatu päätökseen ko. vuonna.

Tapaus 2: Puutteellinen raportointi tutkimusmenetelmistä ja sidonnaisuuksista

Myös toisessa lääketieteen alaan liittyvässä, yliopistossa tutkitussa tapauksessa todettiin piittaamattomuus hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Esitetyn epäilyn mukaan erään dosentin johtaman tutkimusryhmän toiminnassa oli esiintynyt tutkimuseettisiä rikkeitä. Suoritetun esiselvityksen perusteella yliopisto katsoi, että kyseinen dosentti oli syyllistynyt **piittaamattomuuteen hyvästä tieteellisestä käytännöstä** raportoimalla puutteellisesti sekä virusten testauksesta että potilaiden valikoitumisesta tapausselostustyyppiin julkaisuihin. Lisäksi hän oli sisällyttänyt epätasällisen conflict of interest -ilmoituksen erääseen julkaisuun. Sen sijaan epäilyssä esitettyjä väitteitä sepityksestä ei todettu. – Katso myös TENKin lausunto 4.

Tapaukset 3 ja 4: Tutkijan nimi puuttui artikkelin kirjoittaj tiedoista

Eräs luonnontieteiden alan tutkimusorganisaatiossa x työskentelevä tutkija a oli tehnyt vuonna 2011 HTK-ilmoituksen epäilystä, että hänen yliopistoon y tekemäänsä julkaisemantonta pro gradu -työtä olisi plagioitu tieteellisissä julkaisuissa. Epäily kohdistui useaan tutkijaan, joiden työnantajina tai jatkotutkinnon vastuuyliopistona toimi kaksi eri yliopistoa y ja z sekä lausunnonpyytäjän työnantaja x kuitenkin niin, että heitä yhdistävää tutkimushanketta hallinnoi yliopisto z. Ilmoitus tehtiin tutkimusorganisaatioon x, ja yliopistoon z. Molemmat tahot totesivat, ettei HTK-loukkausta ollut tapahtunut mutta että tutkija a:n nimi olisi kuitenkin pitänyt merkitä julkaisuihin yhdeksi tekijöistä. Tutkija a pyysi asiasta TENKin lausunnon. Lausunnon mukaan asia pitäisi tutkia uudelleen joko erikseen tai yhdessä yliopiston z ja tutkimusorganisaation x kesken, koska käytetyt HTK-tutkimusmenetelmät olivat olleet puutteellisia. TENKin lausunnon saatuaan sekä tutkimusorganisaatio x että yliopisto z suorittivat asiassa uudet HTK-tutkimukset. Molemmilla tahoilla todettiin nyt, että tutkijaryhmä oli syyllistynyt **piittaamattomuuteen hyvästä tieteellisestä käytännöstä** jättämällä tutkija a:n nimen pois artikkelien kirjoittaj tiedoista. Yliopisto z kohdisti päätöksensä vain omaan henkilökuntaansa. Plagiointia ei todettu kummassakaan HTK-tutkimuksessa.

Tapaus 5: Tutkimuksen suunnittelussa ja tutkimusryhmän jäsenten oikeuksien määrittelyssä puutteita

Tämä yliopistossa tutkittu ja todettu piittaamattomuus hyvästä tieteellisestä käytännöstä liittyi plagiointiepäilyyn humanististen tieteiden alalla. Dosentti a:n tekemän HTK-ilmoituksen mukaan professori b:n johtama tutkimusryhmä oli sisällyttänyt kustantamoon toimittamaansa käsikirjoitukseen tekstiä, joka oli pääosin sitaattia dosentti a:n julkaisemasta teoksesta. Tämä oli tullut tietoon, kun kustantaja pyysi mainitun käsikirjoituksen vertaisarvioijaksi dosentti a:n. Vaikka käsikirjoituksen myöhempään versioon dosentti a:n nimi oli lisätty, tekijyyteen liittyvistä ongelmista ei päästy yhteisymmärrykseen. Yliopiston suorittaman HTK-tutkimuksen mukaan laiminlyönti oli tapahtunut, ja vastuussa siitä on tutkimushankkeen vastuullisena johtajana toiminut professori b, eivät muut tutkimusryhmän jäsenet. Yliopiston mukaan professori b syyllistyi **piittaamattomuuteen hyvästä tieteellisestä käytännöstä** laiminlyömällä tutkimuksen asianmukaisen suunnittelun ja tutkimusryhmän jäsenten oikeuksien, aseman ja tekijyyden riittävän täsmällisen määrittämisen.

TENKiltä pyydetyt ja TENKin antamat HTK-lausunnot

Vuonna 2012 TENK vastaanotti yhteensä kahdeksan hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyihin liittyvää lausuntopyyntöä. Näistä viiden tutkinta oli saatu HTK-prosessissa päätökseen paikallistasolla saman vuoden puolella ja nämä oli haluttu saattaa vielä neuvottelukunnan käsiteltäviksi. Kolmessa tapauksessa ei lausuntoa annettu, koska varsinaisen HTK-tutkinta oli tutkimusorganisaatiossa vielä kesken tai asia ei kuulunut TENKin toimivaltaan. Näin ollen TENK antoi yhteensä viisi HTK-lausuntoa vuonna 2012. Lisäksi yhden lausunnon valmistelu oli kesken vuoden vaihtuessa.

Seuraavassa TENKin vuonna 2012 antamat HTK-lausunnot anonymisoituna lyhennelminä:

Lausunto 1: Oppikirja pohjautui riittävän huolellisesti toteutettuun taustatutkimukseen

Lausunnonpyytjä oli tehnyt vuonna 2011 kirjallisen ilmoituksen epäilystä epäeettisistä tutkimusmenetelmistä erään yliopiston professorin ja tutkijan julkaisemassa oppikirjassa,

TENKIN LAUSUNNOT, LKM	2012	2011	2010
TENKin vastaanottamat uudet, HTK-prosessiin liittyneet lausuntopyyntö	8	8	2
TENKin antamat HTK-prosessiin liittyneet lausunnot (mukana myös eri lausuntopyyntöjä kuin edellisellä rivillä).	5	7	1
HTK-lausunnon laatiminen kesken 31.12.	1	2	1
TENKin vastaanottamat muut asiantuntijalausuntopyyntö	5	1	-
TENKin muut kuin HTK-prosessiin liittyvät asiantuntijalausunnot	4	1	-
Annettuja lausuntoja yhteensä	9	8	1

joka pohjautui yliopiston kauppatieteiden alaan kuuluvaan tutkimushankkeeseen. Kyseinen yliopisto ei käynnistänyt ilmoituksen perusteella HTK-prosessia, koska sen mukaan kyseessä oli yleistajuinen teos eikä itsenäinen tieteellinen tutkimus, eikä se lisäksi kuulunut yliopiston julkaisusarjaan. Saatuaan TENKin 1. lausunnon (2011), jonka mukaan yliopiston perusteet olla käynnistämättä esiselvitystä olivat olleet väärät, yliopisto käynnisti asiassa HTK-prosessin. Koska esiselvityksessä ei havaittu tutkimustulosten vääristelyä tai muuta vilppiä ja tutkimusaineiston käsittelyä koskevat puutteet osoittivat enintään lievää huolimattomuutta, ei varsinaista tutkintaa käynnistetty. Lausunnonpyytäjää kääntyi toistamiseen TENKin puoleen, koska hän ei ollut tyytyväinen esiselvityksessä noudatettuihin menettelyihin eikä lopputulokseen. Hänen mukaansa oppikirjassa ei ollut noudatettu huolellisuutta ja tarkkuutta. TENK katsoi 2. lausunnoissaan (2012), että yliopisto oli suorittanut tutkinnan TENKin ohjeiden mukaisesti.

Lausunnot 2 ja 3: Tutkimusryhmässä toimineen, yrityksestä irtisanotun tutkijan oikeudet tekijyyteen ja esiselvityksen käynnistämättä jättäminen

Tutkija a oli tehnyt kirjallisen ilmoituksen epäilystä hyvän tieteellisen käytännön loukkauksesta luonnontieteiden alalla erälle yliopistolle. Sen mukaan professori b ei ollut ottanut huomioon tutkija a:n osuutta tekijyyteen johtamansa tutkimusryhmän tutkimusaineistoa muokattaessa tai julkaistaessa. Vastineessaan yliopistolle professori b kertoi, että tutkija a oli toiminut professori b:n johtaman yritys x:n työntekijänä; ei hänen johtamansa tutkijaryhmän akateemisena jäsenenä. Lisäksi tutkija a oli irtisanottu yritys x:stä kolme vuotta aikaisemmin, kun miltä vuodelta ilmoituksensa mainitut julkaisut olivat.

TENK katsoi 1. lausunnoissaan, että yliopisto teki menettelyvirheen, kun se ei ollut varannut tutkija a:lle tilaisuutta vastineen antamiseen professori b:n lausunnon johdosta. Tämän vuoksi asia palautettiin yliopistolle. Yliopisto teki asiassa uuden päätöksen sen jälkeen, kun tutkija a:ta ja muita asianosaisia oli kuultu. Sen mukaan asiassa ei ollut tarpeen käynnistää HTK-loukkausprosessin mukaista esiselvitystä.

Tutkija a oli tyytymätön yliopiston edellä mainittuun päätökseen ja pyysi TENKin lausuntoa siitä, olisiko esiselvitys ollut tehtävä hänen esittämiensä aihe-todisteiden pohjalta ja oliko hänen esiselvityspyyntönsä käsittely yliopistossa ollut asianmukaista. Tämän jälkeen TENK pyysi yliopistolta arviota siitä, mikä oli tutkija a:n osuus tekijyyteen julkaisuisa ja tutkimustoiminnassa, joihin hän lausuntopyyntönsä viittasi. Vastinepyynnössä TENK myös totesi, että sillä ei ole tekijyyden tai HTK-prosessin kannalta merkitystä, minkä työnantajan palveluksessa HTK-epäilyn esittäjä on ollut.

Asiassa oli yliopiston mukaan riidattomasti katsottu, että tutkija a:n ottamat mikroskopiakuvat oli otettu viimeistään kolme vuotta ennen artikkeleiden julkaisemista. Artikkeleita oli työ-

tetty sen jälkeen, kun tutkijaa oli irtisanottu yritys x:n palveluksesta. Yliopisto viittaa myös ns. Vancouverin periaatteisiin, jotka koskevat tekijyyttä biolääketieteellisissä julkaisuissa.

TENK toteaa lausunnoissaan, että esittämässään loukkausepäilyssä ja myöhemmissä kirjelmässään tutkija a ei ole konkreettisesti ja väittämiään perustellen tuonut esille käsitystään siitä, mikä oli hänen täsmällinen panoksensa kiistanalaisiin julkaisuihin. Sen vuoksi ja muun asiassa hankkimansa selvityksen perusteella yliopisto oli voinut HTK-loukkausten tutkintaa koskevan menettelyohjeen puitteissa olla käynnistämättä esiselvitystä. Ilmoittajalla on asian selvittämisessä vastuuta, jota ei voida siirtää yliopistolle. Vaikka yliopisto on asiasta päättäessään toiminut ohjeen mukaisesti, myös päinvastaista ratkaisua voitaisiin perustella. Näin ollen TENKin johtopäätöksenä 2. lausunnoissa oli, että yliopisto oli toiminut HTK-ohjeen mukaisesti päättäessään, että esiselvitystä ei käynnistetty.

Lisäksi TENK pitää tärkeänä, että kynnys esiselvityksen käynnistämiseksi pidetään matalana. Esiselvityksen tekeminen on tärkeää osapuolten oikeusturvan kannalta ja myös siltä kannalta, miten oikeudenmukaiseksi ilmoituksen tekijä tutkintamenettelyn kokee. TENK korostaa myös sitä, ettei se kysymys, millaisessa palvelussuhde- tai opiskelija-asemassa tutkija on tutkimusprojektissa, ole merkityksellinen arvioitaessa sitä, tulisiko hänet mainita julkaisussa tekijänä. Kysymys tekijyydestä riippuu yksinomaan siitä, millaisen henkilön panoksen tutkija on antanut tutkimuksessa esitettävän uuden tiedon tuottamiseen. Niin sanotusta tekijänkunninasta, oikeudesta tulla tunnustetuksi tekijänä tutkimuspanoksen siihen riittäessä, ei voida luopua työsuhteen tai muissa sopimuksissa.

Lausunto 4: Tutkimusmenetelmien puutteellinen raportointi ei ollut sepitystä

Jo edellä kuvatussa (Tapaus 2) lääketieteen alaan liittyvässä, yliopistossa tutkitussa tapauksessa todettiin piittaamattomuus hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Epäilyn esittänyt dosentti a työskenteli dosentti b:n johtamassa tutkimusryhmässä yliopistolla. Dosentti a:n mukaan dosentti b:n johtaman tutkimusryhmän toiminnassa oli esiintynyt tutkimuseettisiä rikkeitä. Suoritetun esiselvityksen perusteella yliopisto katsoi, että dosentti b oli syyllistynyt **piittaamattomuuteen hyvästä tieteellisestä käytännöstä** muun muassa raportoimalla puutteellisesti käytetyistä tutkimusmenetelmistä.

Lausuntopyyntönsä TENKille dosentti a esitti tyytymättömyytensä esiselvityksen suorittaneen työryhmän tapaan kuulla osapuolia ja erityisesti siihen, ettei työryhmä kuullut hänen nimeämiään henkilöitä, jotka olisivat voineet todistaa, että dosentti b oli kieltänyt kertomasta potilaan kuolemaan johtaneesta tapauksesta. Lisäksi dosentti a epäilee dosentti b:tä vääristelystä. Dosentti a:n mukaan asiassa olisi tullut suorittaa HTK-prosessin mukainen varsinainen tutkinta. TENKin arvion mukaan osapuolten kuuleminen oli

kuitenkin täyttänyt tarkoituksensa. Esiselvityksen suorittanut työryhmä on myös voinut olla kuulematta dosentti a:n nimeämiä henkilöitä, koska siitä seikasta, että väitetty kiello olisi annettu, ei voida päätellä, että tiedeyhteisöä on tahallaan pyritty harhauttamaan. Dosentti b:n toiminta asiassa oli perusteltavissa.

TENK toteaa lausunnossaan, että osapuolet olivat samaa mieltä siitä, että potilaan kuolemaan johtaneesta tapauksesta ei ole julkaistu raporttia. Erimielisyyttä on sitä vastoin kysymyksestä, mitä tapauksen julkaisematta jättäminen ilmentää. Tilanteissa, jossa julkaisun on ilmoitettu rajoittuvan yhden tapauksen raportointiin, ei voida edellyttää, että samalla raportoitaisiin muista tapauksista. Että mahdollisista muista tapauksista tällöin vaetaan, ei ole havaintojen vääristelyä, vaan tutkijalla on vapaus tehdä tällainen valinta. Esiselvityksen tehnyt yliopiston työryhmä on raportissaan havainnut useita julkaistujen tapausten raportointiin liittyviä ongelmia ja katsonut niiden voivan johtaa siihen, että lukija saa hoidon tuloksista harhaanjohtavan kuvan. Esiselvityksen tekijät ovat pitäneet tätä piittaamattomuutena hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Tämä arvio, joka TENKin käsityksen mukaan on perusteltu, ei kuitenkaan riitä osoittamaan, että olisi tahallisesti pyritty harhauttamaan tiedeyhteisöä.

Yliopiston asiassa toimeenpanema esiselvitys oli perusteellisuudessaan verrattavissa varsinaiseen tutkintaan. Tutkinnan jatkamisen ei voitu olettaa tuottavan merkityksellistä uutta tietoa. Myöskään dosentti b ei vaatinut varsinaista tutkintaa. Yliopisto on siten voinut päättää asiasta esiselvityksen perusteella.

Lausunto 5: Posteripohjan väärä johdantovirke ei ollut plagiointia

Eräässä ammattikorkeakoulussa toimiva opettaja a pyysi TENKiltä lausuntoa ja esitti epäilyn siitä, että saman opinahjon yliopettaja b ja lehtori c olisivat syyllistyneet plagiointiin posteriesityksessään. Lausuntopyyntöä edeltäneessä, kyseisen ammattikorkeakoulun suorittamassa HTK-tutkinnassa oli käynyt ilmi, että postereita oli työstetty yhteistyössä organisaation uudelle posteripohjalle samaa konferenssia varten. B ja c olivat työstäneet yhteisen posterinsa a:n posterin pohjalle, ja yhteisposteriin oli jäänyt vahingossa a:n posterin johdantovirkkeen sisältävä tekstikenttä. B ja c korjasivat asian viipymättä konferenssin aikana. TENKin mukaan tapauksessa oli riidatonta se, että b:n ja c:n posterissa esiintyi tekstiä a:n posterista ilman lähdeviitettä. TENK yhtyi lausunnossa ammattikorkeakoulun arvioon tapahtuneesta: plagioinnin tunnusmerkit eivät täytyneet. Koska posterit käsitelivät eri aiheita, väärä johdantovirke osoitti, että tiedeyhteisöä ei ollut pyritty tietoisesti harhauttamaan.

4 YHTEISTYÖ, ALOITTEET SEKÄ JULKAISU- JA TIEDOTUSTOIMINTA

Eri viranomaistahot pyysivät TENKiltä vuonna 2012 useita asiantuntijalausuntoja. Valtiovarainministeriölle annettiin lausunto tilastolain uudistamistyöryhmän ehdotuksesta. Sekä oikeusministeriölle että opetus- ja kulttuuriministeriölle annettiin lausunto luonnoksesta Oikeuspoliittisesta tutkimuslaitoksesta annetun lain muuttamisesta. Lisäksi TENK antoi vastauksen Saamelaiskäräjille Geologian tutkimuskeskuksen malminetsintätoiminnan eettisyydestä saamelaisten kotiseutualueella. Sen sijaan päätettiin, että kantasolututkimusta koskien lausuntoa ei anneta, koska on muita keskeisempiä viranomaistahoja tähän tarkoitukseen.

TENK jatkoi tutustumista tutkimuseettiseen tilanteeseen yliopistokaupungeissa pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Neuvottelukunnan jäsenten ja sihteeristön opintomatkan kohteeksi valikoitui Oulu. Matka toteutui 23.-24.10.2012. Vierailun isäntänä toimi Oulun yliopiston rehtori **Lauri Lajunen**. Vierailulla tutustuttiin erityisesti yliopiston tutkimuseettiseen koulutukseen, jonka todettiin hoidetun mallikelpoisesti. TENKille esiteltiin myös esimerkiksi opiskelijoille laaditut eettiset ohjeet.

TENK seurasi aktiivisesti tutkimuseettikkaan liittyntä mediakeskustelua ja alan julkaisu- ja tiedotustoimintaa ja sekä otti niihin osaa. Julkisuudessa oli esillä muun muassa eurooppalaisten eturivin poliitikkojen paljastuneita väitöskirjaplagiointeja. Suomessa uutisoitiin esimerkiksi D-vitamiinitutkimuksen yllättävistä tuloksista ja väitöskirjan tarkastusprosessista.

Merkittävä osa neuvottelukunnan verkostoitumisesta ja tiedotustoiminnasta tapahtui seminaariesitelmien (LIITE 1) sekä jäsenten julkaisemien artikkeleiden (LIITE 2) kautta. – Lisäksi TENKin jäsenet toimivat aktiivisesti sekä valtakunnallisissa että paikallisissa eettisissä toimikunnissa ja työryhmissä (LIITE 3).

Juhlavuoden viestinnällisenä toimenpiteenä uudistettiin neuvottelukunnan graafinen ilme ja verkkosivut, www.tenk.fi.

Puheenjohtaja Krista Varantola ja professori Nicholas Steneck Michiganin yliopistolla tammikuussa 2012.

5 KANSAINVÄLINEN TOIMINTA

TENKillä on aktiiviset yhteistyösuhteet sekä muihin pohjoismaisiin toimijoihin että Euroopan komissioon, OECD:hen sekä muihin alan asiantuntijatahoihin. Puheenjohtaja toimii Suomen edustajana All European Academies ALLEA:n tutkimusetiikkaa käsittelevässä *Science and Ethics* -pysyväiskomiteassa.

Pääsihteeri toimi Euroopan kansallisten tutkimuseettisten toimistojen verkoston Enrion varapuheenjohtajana ja osallistui sen kokouksiin. Enrion kevätkokous pidettiin Roomassa 17.-18.4. ja syyskokous Helsingissä 10.-11.9. Syyskokous liittyi TENKin juhlavuoden tapahtumiin. Pääsihteeri osallistui myös NordForskin *Noria-net on Registers* -työkokoukseen Tukholmassa 29.8.

Puheenjohtaja ja pääsihteeri tekivät 22.-29.1. opintomatkan Yhdysvaltoihin. Matkalla haettiin tietoa sekä vaihdettiin kokemuksia menettelytavoista liittyen tutkimusvilppiepäilytutkintaan ja tutkimuseetiikan koulutuksen järjestämiseen. Aiheeseen paneuduttiin sekä liittovaltion kansallisessa tutkimuseettisessä virastossa Washingtonissa että yliopistoissa Michiganissa. Vierailukohteina olivat Office of Research Integrity ORI, Michiganin yliopisto ja Michiganin valtion yliopisto. Yliopistovierailupäivien tiiviin ohjelman oli suunnitellut ja järjestänyt isäntänä toiminut Michiganin yliopiston historian professori (emer.) Nicholas Steneck.

Pääsihteeri osallistui USA:n Office of Research Integrity ORI:n järjestämään *Quest for Research Excellence* -konferenssiin Washingtonissa 12.-18.3. Hän piti siellä omasta ja Krista Varantolan puolesta yhteisen esityksensä aiheesta *Demarcating boundaries in research ethics and investigation thresholds in relation to fraud*.

TENKin pääsihteerin aloitteesta Helsingin yliopiston Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmeniassa alettiin valmistella Helsingin yliopiston hankehakemusta EU:n vastuullisen tutkimus- ja innovaatiotoiminnan alalta 7. puiteohjelmaan otsikolla *Toolkit for Advancing Responsible Research and Innovation in Europe*. Yhteistyökumppaneiksi saatiin sekä yliopistoja että muita tieteen ja tutkimuseetiikan organisaatioita eri puolilta Eurooppaa. TENK toimi hakemuspartnerina TSV:n kautta. Haun deadline oli 16.1.2013.

6 HENKILÖSTÖ JA TALOUS

TENKillä oli vuonna 2012 yksi päätoiminen työntekijä, pääsihteeri, sekä yhteinen avustaja, viestintäsuunnittelija ja määräaikainen juhlavuoden projektisihteeri TJNK:n kanssa. TSV tarjosi TENKille talous- ja henkilöstöhallinnon sekä tietotekniikkapalveluita. Tieteiden talon tilat olivat käytettävissä kokouksia ja seminaareja varten. TENKin pääsihteeri valittiin edustamaan koko TSV:n henkilökuntaa TSV:n hallituksen kokouksiin.

OKM oli osoittanut TENKille vuodelle 2012 toimintamäärärahaa yhteensä 126 000 €. Tästä 15 000 € oli osoitettu toimintamenoihin ja 25 000 € julkaisu-, seminaari- ja matkakuluihin. TENK ja TJNK saivat yhdessä käyttöönsä OKM:n 55 000 euron määrärahan juhlavuoden menoihin.

Toimintakertomus on esitelty tutkimuseettisen neuvottelukunnan kokoukselle 23. huhtikuuta 2013.

Krista Varantola
Puheenjohtaja

Sanna Kaisa Spoof
Pääsihteeri

LIITE 1

Luettelo muista kuin neuvottelukunnan omista tutkimuseettikaa koskevista seminaari- ja koulutustilaisuuksista, joissa tutkimuseettisen neuvottelukunnan jäsenet tai pääsihteeri ovat esiintyneet vuonna 2012

Puheenjohtaja Krista Varantola:

- Tutkimuseettisen neuvottelukunnan toiminnan esittely, Office of Research Integrity, Washington D.C., USA, 24.1.2012
- Tutkimuseettikaa yliopiston arjessa. Esitelmä Tieteellisten Seurain Valtuuskunnan vuosikokouksessa 22.3.2012
- Onko kansainvälistyminen sitä, että englantia aletaan käyttää yliopiston kotikielenä? Esitelmä Edistyksellisen tiedeliiton 40-vuotisjuhlaseminaarissa 26.9.2012.

Jäsen Arja Kallio:

- Tutkimuseettikaa. Esitelmä VTT:n tutkijapäivillä 1.11.2012.

Jäsen Riitta Keiski:

- Research Ethics. Membrane School in Ilawa, Puola, 17.4.2012.
- Eettiset kysymykset eri tieteenalojen näkökulmasta - Tekniset tieteet. Tieteen etiikan kurssi, Oulun yliopisto, University of Oulu Graduate School, UniOGS Oulu 23.4.2012.
- Multidisciplinary Dialogue – Wellbeing, Technology and Environment. Research Ethics in Finland. First Joint Summer School by Finnish Russian Cross Boarder Universities, Rovaniemi 31.8.2012.
- Technology and Environmental Ethics. - Research Ethics course, University of Oulu Graduate School, UniOGS Oulu 8.10.2012.
- Research Ethics -kurssi maisterivaiheen opiskelijoille. Prosessi- ja ympäristötekniikan osasto, Oulun yliopisto (3 op).

Pääsihteeri Sanna Kaisa Spoof:

- Sanna Kaisa Spoof & Krista Varantola: *Fighting against irresponsible research practices – the Finnish context*. Quest for Research Excellence – ORI konferenssi, Washington D.C., USA 16.3.2012.
- Tutkimuseettisen neuvottelukunnan toiminta. Esitys ja panelistina toimiminen, Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta 24.9.2012.
- Tutkijan ansioluettelomalli. Esitelmä Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulussa 6.10.2012.
- Tutkimuseettisen neuvottelukunnan puheenvuoro. Esitys tutkimuseettikakoulutusta käsittelevässä seminaarissa, Oulun yliopisto 23.10.2012.

LIITE 2

Neuvottelukunnan jäsenten vuonna 2012 kirjoittamat artikkelit ja muut julkaisut sekä haastattelut

Puheenjohtaja Krista Varantola:

- Tutkimusetiikka yliopiston arjessa. - Tieteessä tapahtuu Vol. 30, 4/2012.

Pääsihteeri Sanna Kaisa Spoof:

- Sanna Kaisa Spoof: Plagioimalla tohtorikoulutukseen? – Acatiimi 5/2012.
- Haastattelu opiskelijavilpistä. Svenska YLE, 1.6.2012.
- Haastattelut koskien dosentti Johan Bäckmaniin julkisuudessa kohdistettua epäilyä hänen väitöskirjansa aineistosta ja yleisesti väitöskirjan tarkastusprosessista. Helsingin Sanomat, HBL, Ylioppilaslehti 8.11.2012.

Jäsen Jussi Simpura:

- **Haastattelu tutkimusetiikasta. – Ikaros 2/2012.**

LIITE 3

Tenkin jäsenten jäsenyydet kansallisissa ja paikallisissa tutkimuseettisissä toimielimissä vuonna 2012

Jäsen Riitta Keiski:

- Oulun yliopiston etiikka-työryhmän puheenjohtaja

Varapuheenjohtaja Veikko Launis:

- Valtioneuvoston asettaman eläinkoelautakunnan jäsen
- Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin eettisen toimikunnan jäsen
- Turun yliopiston eettisen toimikunnan varsinainen jäsen

Jäsen Irma Mikkonen:

- Savonia-ammattikorkeakoulun tutkimuseettisen toimikunnan jäsen

Jäsen Jussi Simpura:

- Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuseettisen työryhmän puheenjohtaja

Pääsihteeri Sanna Kaisa Spoof:

- Sukuseurojen Keskusliiton oikeudellisen toimikunnan jäsen

LIITE 4

TUKIJA

Valtakunnallinen lääketieteellinen
tutkimuseettinen toimikunta

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA

EETTISEN ENNAKKOARVIOINNIN TEEMASEMINAARI

TENKin ja TUKIJAn yhteisseminaari lääketieteen ja ns. ihmistieteiden tutkimuksen eettisestä arvioinnista

Aika Tiistai 20.3.2012, klo 9.00 – 16.00

Paikka Tieteiden talo, sali 104, Helsinki

Järjestäjä Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK) ja Valtakunnallinen lääketieteellinen tutkimuseettinen toimikunta (TUKIJA)

Kohderyhmä Kansalliset ja alueelliset tutkimuksia arvioivat eettiset toimikunnat ja työryhmät sekä muut tutkimushallinnosta kiinnostuneet

Puheenjohtajat ap. kansleri Krista Varantola, Tampereen yliopisto / TENK
ip. professori Heikki Ruskoaho, Oulun yliopisto / TUKIJA

09.00 **Ilmoittautuminen ja kahvi**

09.30 **Seminaarin avaus**

Puheenjohtaja Krista Varantola, Tampereen yliopisto / TENK

09.45 **Eettinen ennakoarviointi Helsingin yliopistossa**

Puheenjohtaja, yliopistonlehtori Laura Hokkanen, Helsingin yliopiston ihmistieteiden eettisen ennakoarvioinnin toimikunta

10.15 **Kommenttipuheenvuoro: tutkijan näkökulma**

Yliopistotutkija Pia Olsson, Helsingin yliopisto, kansatiede

10.30 **Keskustelua**

10.45 **Lakisääteisen eettisen toimikunnan tehtävät – alueellinen yhteistyö**

Professori Tapani Keränen, Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin alueellinen eettinen toimikunta / TUKIJA

11.15 **Yliopiston eettisen toimikunnan tehtävät – alueellinen yhteistyö**

Puheenjohtaja, professori Risto Turunen, Itä-Suomen yliopiston tutkimuseettinen toimikunta

11.45 **Keskustelua**

12.00 **Lounastauko (lounas omakustanteinen)**

13.00 **Terveys ja hyvinvoinnin laitoksen eettinen työryhmä**

Tutkimusprofessori Jussi Simpura, THL / TENK

13.30 **Säteilyturvakeskuksen tutkimuseettinen työryhmä**

Tutkimusprofessori, eettisen työryhmän puheenjohtaja Eeva Salminen, STUK

13.45 **Keskustelua**

14.00 **Kahvitauko**

Rinnakkaiset ohjelmat

Sali 405

14.30 -15.30 **Ihmistieteiden eettisen ennakoarvioinnin toimijoiden verkostoituminen**
Yhteyshenkilönä pääsihteeri Sanna Kaisa Spoof, TENK

Sali 104

14.30 **Perusterveydenhuollossa toteutettavan tutkimustoiminnan ennakoarviointi- ja lupakäytänteet**
Erityissuunnittelija Hanna-Leena Nuutinen, Helsingin terveystieteiden keskus

15.00 **Ravitsemustieteen tutkimuseettiset kysymykset**
Professori Christel Lamberg-Allardt, Helsingin yliopisto

Yhteinen loppukeskustelu

15.30 **Keskustelua, seminaarin päätös**
Puheenjohtaja Heikki Ruskoaho, Oulun yliopisto / TUKIJA

Tilaisuuteen on vapaa pääsy, mutta osallistuminen edellyttää ilmoittautumista.

Ilmoittautumiset 13.3.2012 mennessä verkkolomakkeella: www.tenk.fi/seminaari_ilmo/

Lisätietoja:

TENK: tenk@tsv.fi tai puh. (09) 228 69235

TUKIJA: tukija@valvira.fi tai puh. 0295 209 111 (vaihde)

TIEDONJULKISTAMISEN NEUVOTTELUKUNTA
DELEGATIONEN FÖR INFORMATIONSSPRIDNING
COMMITTEE FOR PUBLIC INFORMATION

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA
FORSKNINGSETISKA
DELEGATIONEN
FINNISH ADVISORY BOARD
ON RESEARCH INTEGRITY

SUPPORTING SOLID SCIENCE 11.-12.9.2012

The House of Science and Letters / Tieteiden talo
Jubilee Seminar of The Committee for Public Information in Finland and The Finnish Advisory Board on Research Integrity
Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan (TJNK) ja Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK) kansainvälinen juhlaseminaari

PROGRAMME

Tuesday, September 11th

13:00 – 13:15 Welcome!

Professor Risto Nieminen, Committee for Public Information, chair
Chancellor Krista Varantola, Finnish Advisory Board on Research Integrity, chair

13:15 - 13:30 Greeting from The Ministry of Education and Culture
Director Annu Jylhä-Pyykönen

13:30 - 14:00 Ethical issues when a researcher meets the media
Professor Arto Mustajoki, University of Helsinki

14:00 - 14:30 Global Efforts to Promote Integrity in Research: Past Accomplishments and Future Challenges
Director of Research Ethics Program, Professor Nicholas Steneck, University of Michigan

14:30 - 14:45 Science in the Finnish society - past and present
Director General Jussi Nuorteva, National Archives of Finland
Coffee break

15:30 – 17:00 Panel discussion: It's all about Ethics!

- Chair: Director General Jussi Nuorteva, National Archives of Finland
- Director, Professor Nicholas Steneck, University of Michigan
- Professor Ben Martin, University of Sussex
- Dr. Nicole Föger, European Network of Research Integrity Offices ENRIO, chair

Wednesday, September 12th

13:30 - 14:00 State Award Winners

14:00 - 14:30 Whither research integrity? Plagiarism, self-plagiarism and coercive citation in an age of research assessment
Professor Ben Martin, University of Sussex

Comfort break

14:45 - 15:15 Shared principles of responsible research and innovation - the foundation for international collaboration
Vice President for Research, Professor Marja Makarow, Academy of Finland

15:15 - 15:45 Science Writing in the Age of Denial
Science journalist, Professor Deborah Blum, University of Wisconsin-Madison

SPEAKERS

- Deborah Blum, Pulitzer-prize winning science journalist for writing about primate research; Helen Firstbrook Franklin Professor in the School of Journalism and Mass Communication, University of Wisconsin-Madison
- Nicole Föger, Head of Administrative Office, Austrian Agency for Research Integrity; Chair of European Network of Research Integrity Offices ENRIO
- Marja Makarow, Vice President for Research, Academy of Finland; Professor of applied biochemistry and molecular biology, University of Helsinki; Member of the Governing Board, European Institution of Innovation & Technology EIT
- Ben Martin, Professor of Science and Technology Policy Studies at SPRU (Science and Technology Policy Research, Business and Management), Editor - Research Policy, The Freeman Centre, University of Sussex; Associate Fellow of the Centre for Science and Policy
- Arto Mustajoki, Head of The Department of Modern Languages, University of Helsinki; Chair of the Academy of Finland's Board
- Jussi Nuorteva, Director General, National Archives of Finland
- Nicholas H. Steneck, Director of the Research Ethics and Integrity Program of the Michigan Institute for Clinical and Health Research; Professor Emeritus of History, University of Michigan; Consultant to the US Federal Office of Research Integrity

ORGANIZERS

The Committee for Public Information in Finland (TJNK) and Finnish Advisory Board on Research Integrity (TENK) are expert bodies attached to the Ministry of Education and Culture in Finland.

The Committee for Public Information follows progress in research, arts and technology and the development of knowledge in Finland and abroad. It was founded in 1972.

Advisory Board on Research Integrity was founded in 1992 to deal with ethical questions relating to scientific research.

The Committee for Public Information in Finland (TJNK) and Finnish Advisory Board on Research Integrity (TENK) are expert bodies attached to the Ministry of Education and Culture in Finland.

TUTKIMUSEETTINEN
NEUVOTTELUKUNTA
FORSKNINGSETISKA
DELEGATIONEN
FINNISH ADVISORY BOARD
ON RESEARCH INTEGRITY

ETIIKAN PÄIVÄ

Hyvä tieteellinen käytäntö
14.11.2012, Tieteiden talo

10.00 Ohjeita ja malleja tarvitaan

Kansleri Krista Varantola, TENK, puheenjohtaja

10.15 Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitteleminen 2012 -ohjeen (HTK-ohje) ja Tutkijan ansioluettelomallin julkistaminen

Opetusministeri Jukka Gustafsson

10.30 Uudistettu HTK-loukkausten tutkintamenettely

Professori Markku Helin, TENK, jäsen

10.50 Kommenttipuheenvuoro

Rehtori Perttu Vartiainen, Itä-Suomen yliopisto

11.00 Keskustelua

11.30–12.30 Lounas, 2. kerroksen kabinetti

12.30 HTK-ohjeistuksen tutkimuseettiset kysymykset 1990-luvulta 2010-luvulle

Professori Veikko Launis, TENK, varapuheenjohtaja

13.00 Keskustelua

13.15–13.45 Kahvitauko

13.45 Tutkijan ansioluettelomallin esittely ja käyttötarkoitus

Pääsihteeri Sanna Kaisa Spoof, TENK

14.15 Kommenttipuheenvuorot

Toiminnanjohtaja Timo Luopajarvi, ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Kansleri Ilkka Niiniluoto (Helsingin yliopisto), Suomen yliopistot UNIFI ry

Johtaja Arja Kallio, Suomen Akatemia

15.00 Keskustelua

15.30 Tilaisuuden päätös